

บทที่ 4

ปัญหาของการป้องกันและควบคุมน้ำเสียในคลองแสนแสบ

4.1. ปัญหาด้านนโยบายของรัฐในการป้องกันและควบคุมน้ำเสีย

4.1.1 นโยบายเพื่อการป้องกันปัญหาน้ำเสีย

เมื่อพิจารณานโยบายของภาครัฐเพื่อการป้องกันปัญหาน้ำเสียในคลองแสนแสบ ได้แก่ การบังคับให้แหล่งกำเนิดมลพิษลงทุนในการบำบัดน้ำเสีย การจัดตั้งเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ การสนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการอนุรักษ์น้ำ และการสนับสนุนการสัญจรทางน้ำที่มีประสิทธิภาพและไม่ก่อให้เกิดมลพิษ จะเห็นว่านโยบายดังที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ ยังมีปัญหาในหลายๆ ด้าน กล่าวคือ

(1) การบังคับให้แหล่งกำเนิดมลพิษลงทุนในการบำบัดน้ำเสีย เป็นนโยบายที่สอดคล้องกับแนวความคิดตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (polluter pays principle) ซึ่งในที่นี้หมายถึงการให้แหล่งกำเนิดน้ำเสียต่างๆ เป็นผู้ชำระค่าใช้จ่ายในการบำบัดน้ำเสีย เช่น การกำหนดให้ประชาชนในแหล่งชุมชนที่มีการระบายน้ำเสียจากครัวเรือนลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะเป็นผู้มีหน้าที่ในการชำระค่าบำบัดน้ำเสียจากบ้านเรือนของตน แต่อย่างไรก็ตามปัจจุบันนี้หน่วยงานราชการที่มีการวางนโยบายข้อนี้ก็ไม่ได้มีนโยบายดังกล่าวมาปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยมีสาเหตุเนื่องจากหน่วยงานที่วางนโยบายดังกล่าวยังไม่สามารถอธิบายกับผู้ที่มีหน้าที่ชำระค่าบำบัดน้ำเสียให้เข้าใจที่ถูกต้องถึงรายละเอียดเกี่ยวกับค่าบริการบำบัดน้ำเสียดังกล่าวว่ามีเกณฑ์การจัดเก็บอย่างไร มีข้อดีหรือประโยชน์อย่างไร และหากฝ่าฝืนจะมีโทษหรือสภาพบังคับอย่างไร ยิ่งไปกว่านั้นในกรณีของคลองแสนแสบที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการในระดับท้องถิ่น หากมีการนำเสนอนโยบายว่าจะบังคับให้ประชาชนต้องมีหน้าที่ชำระค่าบำบัดน้ำเสียที่มาจากบ้านเรือนของตน ก็อาจไม่ส่งผลดีในทางการเมือง กล่าวคือ เนื่องจากตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้นต้องมาจากการเลือกตั้ง ดังนั้นจึงไม่นิยมมีการนำนโยบายในดังกล่าวนี้มานำเสนอ หรือประกาศใช้ เนื่องจากถือเป็นนโยบายที่เป็นลักษณะของการเพิ่มภาระให้แก่ประชาชน

(2) การจัดตั้งเครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ เป็นนโยบายที่สอดคล้องกับแนวความคิดตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (public participation) ซึ่งกรณีของคลองแสนแสบนั้น ในอดีตที่ผ่านมา มีชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ริมคลองซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานครเพียงบางชุมชนเท่านั้นที่สามารถดำเนินการตามนโยบายในข้อนี้ ทั้งนี้ มีสาเหตุมาจากการที่ภาครัฐไม่ได้เข้าไปเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตลอดจนกระตุ้นจิตสำนึกให้ประชาชนเกิดความหวงแหน หรือเห็นความสำคัญของคลองแสนแสบ อย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามโครงการแล้ว หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบโครงการก็ไม่ได้ติดตามดูแลโครงการอีกต่อไป ยิ่งไปกว่านั้นการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำโดยประชาชนจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในการให้ความรู้ในด้านคุณภาพน้ำ เช่น การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบันทึกคุณภาพน้ำ โดยมีการอบรมให้ความรู้ในการตรวจคุณภาพน้ำในเบื้องต้นอย่างถูกวิธี

(3) การสนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการอนุรักษ์น้ำ เป็นนโยบายของรัฐที่สอดคล้องกับแนวความคิดตามหลักระวังไว้ก่อน (precautionary principle) ซึ่งในปัจจุบันหากกล่าวถึงเฉพาะในเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ การสนับสนุนให้ติดตั้งถังดักไขมันกับระบบระบายน้ำเสียจากอาคารบ้านเรือนที่อาศัยอยู่ริมคลองภาษีเจริญ ซึ่งถือว่าเป็นนโยบายที่ดีในการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้กับการป้องกันน้ำเสียที่มาจากครัวเรือน ดังนั้น จึงควรนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาปรับใช้กับอาคารต่างๆ ของชุมชนริมคลองทุกชุมชนในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้รวมถึงชุมชนริมคลองแสนแสบที่มีการระบายน้ำทิ้งจากครัวเรือนในปริมาณที่มากกว่าน้ำทิ้งจากแหล่งอื่นๆ

(4) การสนับสนุนการสัญจรทางน้ำที่มีประสิทธิภาพและไม่ก่อมลพิษ เป็นนโยบายที่สอดคล้องกับแนวความคิดตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (sustainable development) อย่างไรก็ดี จากการศึกษาที่ผู้เขียนก็ยังไม่พบว่าภาครัฐมีการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการสัญจรในคลองแสนแสบแต่อย่างใด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดประเภท หรือคุณสมบัติของเรือโดยสารที่จะไม่ก่อปัญหาน้ำเสียในคลองแสนแสบ ทั้งๆ ที่เรือโดยสารที่ให้บริการในคลองแสนแสบในปัจจุบันนี้ ก็ถือว่าเป็นแหล่งกำเนิดน้ำเสียอีกประเภทหนึ่งก็ตาม

4.1.2 นโยบายเพื่อการควบคุมปัญหาน้ำเสีย

เมื่อพิจารณานโยบายของภาครัฐเพื่อการควบคุมปัญหาน้ำเสียในคลองแสนแสบ ได้แก่ การกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์คลองให้ชัดเจน การควบคุมการใช้ประโยชน์ไม่ให้กระทบต่อสภาพแวดล้อม และกำหนดเขตอนุรักษ์และสงวนพันธุ์สัตว์น้ำ จะเห็นว่านโยบายดังกล่าวมานี้ล้วนเป็นนโยบายที่สอดคล้องกับแนวความคิดตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (sustainable development) ซึ่งยังมีปัญหาในส่วนของเขตอนุรักษ์และสงวนพันธุ์สัตว์น้ำ ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีหน่วยงานราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบหน่วยงานใดนำนโยบายดังกล่าวนี้ไปบังคับใช้กับการควบคุมปัญหาน้ำเสียในแหล่งน้ำสาธารณะซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่มหานคร ทั้งนี้รวมไปถึงกรณีของการกำหนดให้คลองแสนแสบมีบริเวณที่เป็นเขตอนุรักษ์และสงวนพันธุ์สัตว์น้ำ

4.2. ปัญหาด้านกฎหมายในการป้องกันและควบคุมน้ำเสีย

4.2.1 ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

พระราชบัญญัติรักษาคอง ร.ศ. 121 มีบทบัญญัติที่สามารถนำไปใช้เพื่อป้องกันปัญหาน้ำเสียในคลองแสนแสบ คือ มาตรา 6 อย่างไรก็ตาม มาตราดังกล่าวนี้มีปัญหาในด้านขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก มาตรา 6 ดังกล่าวไม่ครอบคลุมถึงการห้ามกองหรือทิ้งสิ่งของหรือสิ่งโสโครกไว้บนพื้นดิน แล้วสิ่งเหล่านั้นถูกชะล้างหรือพัดพาไปในลำคลอง ประการที่สอง ปัญหาบทบัญญัติ มาตรา 6 ดังกล่าวนั้น บัญญัติข้อยกเว้นว่า “ถ้าหากสามารถทำได้อย่างอื่นแล้ว” ซึ่งหมายความว่า มีบางกรณีที่ประชาชนสามารถทิ้งหยากเยื่อ ฟุ่น ฝอย หรือสิ่งโสโครกลงในคลอง หรือทางน้ำลำคูซึ่งเลื่อนไหลลงคลอง โดยไม่ถือว่าเป็นความผิด ทั้งนี้ก็เพราะในสมัยอดีตนั้น ถือว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผู้อาศัยในเรือนแพมีความจำเป็นต้องปฏิบัติตามปกติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพในปัจจุบันที่แทบจะไม่มีประชาชนอาศัยในเรือนแพที่อยู่ในลำคลองแล้ว ประการที่สาม บทบัญญัติตาม มาตรา 6 นี้ ไม่ครอบคลุมถึงมาตรการห้ามทิ้งสิ่งอื่นๆ ลงสู่ลำคลอง นอกจากการห้ามเททิ้ง “หยากเยื่อ ฟุ่น ฝอยและสิ่งโสโครก” เท่านั้น กล่าวคือ หากเป็นการทิ้งสิ่งอื่นๆ นอกเหนือจากที่ มาตรา 6 ได้กำหนดไว้ลงสู่ลำคลองก็จะเป็นการ

ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติรักษาคคลอง ร.ศ. 121 ดังนี้ กรณีที่มีการกองขยะมูลฝอยต่างๆ ริมคลองแสนแสบ แล้วสิ่งเหล่านั้นถูกพัดพา หรือชะล้างลงสู่คลอง หรือกรณีการทิ้งสิ่งโสโครกจากเรือนแพที่อยู่ในคลองแสนแสบ หรือการทิ้งสิ่งอื่นๆ ที่ไม่ได้ระบุตาม มาตรา 6 ลงสู่คลองแสนแสบ จึงไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติรักษาคคลอง ร.ศ. 121

พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 เป็นกฎหมายที่สามารถนำมาใช้ในการป้องกันปัญหาน้ำเสียเฉพาะที่เกิดขึ้นใน “ทางน้ำชลประทาน” ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติในมาตรา 28 ของพระราชบัญญัตินี้ทั้งนี้ ในกรณีของคลองแสนแสบที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและเป็น “ทางน้ำชลประทาน” นั้นเป็นไปตาม ข้อ 4 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2519) ที่อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 (1) แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 ซึ่งประกาศให้คลองแสนแสบตั้งแต่ประตูระบายน้ำปทุมวัน ในท้องที่แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ถึงคลองพระองค์ไชยานุชิตในท้องที่ตำบลศาลาแดง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามแนวเขตเป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทานจากผู้ใช้น้ำเพื่อกิจการโรงงาน การประปา หรือกิจการอื่นในหรือนอกเขตชลประทาน¹ ดังนี้ จึงถือว่าพระราชบัญญัติชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 มีขอบเขตการบังคับใช้เฉพาะบางส่วนของคลองแสนแสบเท่านั้น กล่าวคือ เกิดปัญหาการไม่สามารถนำบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 ไปบังคับใช้ป้องกันปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้นกับคลองแสนแสบที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครได้ทั้งหมด

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการป้องกันปัญหาน้ำเสียในคลองแสนแสบอยู่ในมาตรา 23 มาตรา 30 และมาตรา 33 อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติดังกล่าวก็คงมีปัญหาในด้านขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาน้ำเสียในคลองแสนแสบ คือ การที่บทบัญญัติ มาตรา 33 วรรคสอง กำหนดข้อยกเว้นให้กรณีประชาชนที่อาศัยในเรือหรือเรือนแพซึ่งอยู่ในท้องที่ที่ยังมิได้มีสิ่งแวดล้อมหรือภาชนะสำหรับทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย สามารถทิ้งของเสียลงสู่แหล่งน้ำได้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ในสมัยอดีตประชาชนที่อาศัยอยู่ในเรือหรือเรือนแพดังกล่าว

¹ กฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2519)ออกตามความในพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485, สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, <http://www.krisdika.go.th>, 30 พฤศจิกายน 2552.

ไม่สามารถนำของเสียจากที่อยู่อาศัยไปทิ้งหรือกำจัดที่อื่นได้ และเจ้าพนักงานท้องถิ่นก็ยังไม่สามารถจัดสวมสาธารณะ หรือภาชนะรองรับสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยไว้ให้ ซึ่งถือได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวนี้ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในขณะนี้ที่แทบจะไม่มีประชาชนอาศัยเรือหรือเรือนแพในคลองแสนแสบเลย ยิ่งไปกว่านั้น ในปัจจุบันก็มีการสร้างสวมสาธารณะ หรือภาชนะรองรับสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอยที่ถูกต้องตามสุขลักษณะไว้ให้ประชาชนในทุกเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าปัญหาขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายของกฎหมายฉบับนี้เป็นปัญหาในลักษณะเดียวกันกับกรณีของ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติรักษาคลอง ร.ศ. 121 ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น

4.2.2 ขาดสภาพบังคับทางกฎหมาย

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.2456 มีบทบัญญัติที่นำมาใช้เพื่อการป้องกันน้ำเสียในคลองแสนแสบ ได้แก่ มาตรา 119 มาตรา 119 ทวิ และมาตรา 204 ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติมาตรา 119 มีปัญหาการตีความบทบัญญัติ “อันจะเป็นเหตุให้เกิดการตื่นเงิน ตกตะกอนหรือสกปรก” ว่าจะต้องก่อให้เกิดการตื่นเงิน ตกตะกอน หรือสกปรกในระดับใด เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้มิได้กล่าวถึงรายละเอียดของเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว กรมเจ้าท่าซึ่งเป็นผู้บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายนี้ จึงออกประกาศกำหนดมาตรฐานสำหรับการปล่อยทิ้งของเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษลงสู่แหล่งน้ำ เช่น กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอาคารบางประเภทและบางขนาด เป็นต้น อันทำให้เกิดความชัดเจนว่าการทิ้งของเสียนั้นจะเป็นความผิดเมื่อใด ซึ่งรวมถึงกรณีของการนำมาตรฐานดังกล่าวมาปรับใช้เพื่อการควบคุมการปล่อยน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ลงสู่คลองแสนแสบด้วย อย่างไรก็ตามประกาศของกรมเจ้าท่าในเรื่องดังกล่าวนี้กลับมิได้ถูกรับรองด้วยบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทยแต่อย่างใด เพราะกฎหมายฉบับนี้มีได้บัญญัติให้อำนาจแก่บุคคลใดหรือหน่วยงานใดในการกำหนดมาตรฐานการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษลงสู่แหล่งน้ำ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการประกาศกำหนดมาตรฐานสำหรับการระบายน้ำจากแหล่งกำเนิดมลพิษลงสู่แหล่งน้ำของกรมเจ้าท่าไม่มีสภาพบังคับทางกฎหมายแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาในทางปฏิบัติ การกำหนดมาตรฐานดังกล่าวนี้ก็ยังมีประโยชน์อยู่บ้างในแง่ของการเป็นแนวปฏิบัติที่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้า

พนักงานของกรมเจ้าท่า เพราะเป็นการกำหนดมาตรฐานทางวิชาการที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเจ้าพนักงานของกรมเจ้าท่าสามารถนำเกณฑ์ทางวิชาการดังกล่าวไปพิจารณาเพื่อปรับใช้กับกรณีต่างๆ ตามที่พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย ได้กำหนดไว้ กล่าวคือแนวปฏิบัติดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เจ้าพนักงานของกรมเจ้าท่าเกิดความสบายใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน เพราะมีแนวทางปฏิบัติว่าเมื่อใดที่ถือว่าการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษแต่ละครั้งนั้นฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น การระบายน้ำเสียจากอาคารลงสู่คลองแสนแสบ อันเป็นเหตุให้เกิดความสกปรก ดังนี้ กรมเจ้าท่าก็อาจพิจารณาว่าการทิ้งน้ำเสียดังกล่าวนี้มีค่าต่างๆ ทางวิทยาศาสตร์ หรือคุณลักษณะต่างๆ ที่บ่งชี้คุณภาพหรือองค์ประกอบซึ่งสามารถตรวจสอบได้ทางวิชาการ เป็นไปตามประกาศมาตรฐานการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดหรือไม่ ทั้งนี้หากการทิ้งน้ำเสียดังกล่าวนี้ฝ่าฝืนประกาศมาตรฐานการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิด กรมเจ้าท่าก็จะพิจารณาแล้วมีความเห็นว่าว่าการทิ้งน้ำเสียดังกล่าวนี้เป็นเหตุให้แหล่งน้ำสกปรก ตามที่กำหนดในมาตรา 119 แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย แล้วดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.2485 ได้บัญญัติมาตรการห้ามทิ้งมูลฝอย ขากสัตว์ ขากพืช หรือ สิ่งปฏิกูล ลงสู่ทางน้ำชลประทานไว้ตามเกณฑ์ใน มาตรา 28 ซึ่งมีขอบเขตของการบังคับใช้ไปถึงการทิ้งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ลงสู่คลองแสนแสบที่อยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เฉพาะส่วนที่เป็นทางน้ำชลประทานด้วย อย่างไรก็ตาม สภาพบังคับของ มาตรา 28 นั้น มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดมาตรฐานที่บ่งชี้ว่าเมื่อใดจึงจะถือเป็นการกระทำที่อาจเป็นอันตราย หรือเป็นพิษต่อการเพาะปลูก การอุปโภคบริโภค หรือสุขภาพอนามัย ตามมาตราดังกล่าวนี้นั้น ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาด้านความไม่ชัดเจนดังกล่าวกรมชลประทานจึงได้ออกคำสั่งกรมชลประทานเพื่อกำหนดมาตรฐานสำหรับน้ำที่จะระบายลงสู่ทางน้ำชลประทาน หรือทางน้ำที่เชื่อมกับทางน้ำ เช่น ค่าความเป็นกรด-ด่าง ค่าบีโอดี(BOD) ค่าน้ำมันและไขมัน ค่าโลหะหนัก สีหรือกลิ่นไม่เป็นที่พึงประสงค์ เป็นต้น ซึ่งถือว่าคุณค่ามาตรฐานดังกล่าวเป็นหลักเกณฑ์ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 กล่าวคือ กรณีที่มีการระบายน้ำทิ้งที่ไม่ได้มาตรฐานตามคำสั่งดังกล่าวลงสู่ทางน้ำชลประทาน ก็จะต้องถือว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการออกคำสั่งของกรมชลประทานดังกล่าวนี้ จะพบว่าพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 มิได้บัญญัติให้กรมชลประทานมีอำนาจในการกำหนดมาตรฐานดังกล่าวแต่อย่างใด ดังนั้น จึงต้องถือว่าคำสั่งของกรมชลประทานดังกล่าวนี้ไม่มีสภาพบังคับทางกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม มาตรฐานตามคำสั่งดังกล่าวก็ยังมีประโยชน์ในทางปฏิบัติ เพราะเป็นแนวปฏิบัติที่ใช้อ้างอิงในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของกรมชลประทานซึ่งเป็นผู้บังคับให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้ ว่าเมื่อใดจึงจะถือว่าการกระทำนั้นอาจเป็นอันตราย หรือเป็นพิษต่อการเพาะปลูก การอุปโภคบริโภค หรือสุขภาพอนามัย อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 28 ของกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งเป็นประโยชน์ในลักษณะเช่นเดียวกันกับกรณีของประกาศมาตรฐานการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดของกรมเจ้าท่า ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวไปแล้วในข้างต้นของหัวข้อเดียวกันนี้

4.2.3 บทลงโทษทางอาญาไม่เหมาะสม

พระราชบัญญัติรักษาคคลอง ร.ศ. 121 กำหนดอัตราโทษอาญาของการฝ่าฝืนบทบัญญัติ มาตรา 6 เช่น การทิ้งหยากเยื่อฝุ่นฝอยลงในคลองแสนแสบ ซึ่งมีโทษปรับเพียง 20 บาท หรือโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือทั้งปรับและจำทั้งสองสถาน ทั้งนี้ ในส่วนของอัตราโทษปรับ 20 บาท นั้นถูกกำหนดมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนกระทั่งในขณะนี้ก็ยังมิได้มีการปรับปรุงแก้ไขแต่อย่างใด ดังนี้ จึงถือว่าโทษปรับดังกล่าวนี้ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประชาชนในปัจจุบัน และเป็นสาเหตุหนึ่งที่มีการนำกฎหมายฉบับนี้มาบังคับใช้น้อยมาก หรือไม่อาจนำมาใช้บังคับได้เลยในปัจจุบัน²

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในเขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2523 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการป้องกันปัญหาน้ำเสียในคลองแสนแสบ ได้แก่ ข้อ 9 และ ข้อ 11 อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติทั้งสองข้อนี้ก็มิมีปัญหาเกี่ยวกับสภาพบังคับของกฎหมาย กล่าวคือ บทบัญญัติของข้อ 9 และ ข้อ 11 นั้นได้บัญญัติข้อห้ามซึ่งมีความคล้ายคลึงอย่างยิ่งกับบทบัญญัติมาตรา 28 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.2485 และมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 ตามลำดับ แต่กลับมีความแตกต่างกันอย่างมากในแง่การกำหนดความรุนแรงโทษทางอาญาที่จะลงกับผู้ฝ่าฝืนซึ่งมีเพียงโทษปรับเท่านั้น กล่าวคือ กำหนดโทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท และระวางโทษปรับไม่เกิน 3,000 บาท ซึ่งถือว่าน้อยมากเมื่อ

² อำนาจ วงศ์บัณฑิต, กฎหมายสิ่งแวดล้อม, พิมพ์ครั้งที่ 2(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน), น.247.

เปรียบเทียบกับบทลงโทษทางอาญาของพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.2485 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ซึ่งได้บัญญัติให้ลงโทษทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืน ทั้งโทษปรับที่สูงกว่า และมีโทษจำคุก ดังนี้ หากมีการฝ่าฝืน บทบัญญัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครดังกล่าวนี้ เช่น การระบายสิ่งปฏิกูลลงสู่คลองแสนแสบ ผู้ฝ่าฝืนก็ต้องระวางโทษปรับเพียง 3,000 บาท เท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันนี้ไม่น่าถือว่าเป็นอัตราโทษที่รุนแรงเพียงพอจะทำให้ผู้ฝ่าฝืนเข็ดหลาบจนไม่กล้ากระทำความผิดอีก โดยเฉพาะผู้ฝ่าฝืนที่เป็นสถานประกอบการต่างๆ ที่ตั้งอยู่ในบริเวณริมคลองแสนแสบ

4.2.4 ขาดมาตรการเยียวยาความเสียหาย

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.2456 กำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนมาตรา 119 ทวิ เช่น กรณีการทิ้งเท้าน้ำมันจากเรือยนต์ลงสู่คลองแสนแสบ นอกจากจะต้องรับโทษทางอาญาแล้ว ผู้ฝ่าฝืนมาตราดังกล่าวยังต้องมีหน้าที่เยียวยาความเสียหาย โดยต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดนั้นด้วย ซึ่งในกรณีตามตัวอย่างนี้อาจเป็นค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากเพลิงไหม้บ้านเรือนริมคลอง ซึ่งมีสาเหตุจากน้ำมันที่ลอยอยู่บนผิวน้ำในลำคลอง อย่างไรก็ตาม ในกรณีการฝ่าฝืน มาตรา 119 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ซึ่งเป็นข้อห้ามการทิ้งสิ่งอื่นๆ ที่มีใช้น้ำมันลงสู่แหล่งน้ำ กลับมิได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องมีหน้าที่ชำระค่าเสียหายไว้แต่อย่างใด ดังนี้ หากมีการกระทำความผิดตาม มาตรา 119 เช่น การทิ้งสิ่งปฏิกูลลงสู่คลองแสนแสบ ซึ่งเป็นการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายโดยการเป็นแหล่งแพร่กระจายเชื้อโรคไปยังประชาชนที่อาศัยในบริเวณริมคลอง แล้วต่อมามีการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดดังกล่าว ศาลก็จะกำหนดได้แต่เพียงให้ผู้กระทำความผิดดังกล่าวต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการขจัดสิ่งปฏิกูลที่ถูกทิ้งลงในลำคลองเท่านั้น³ ดังนี้ จึงแสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 ยังขาดบทบัญญัติที่เป็นมาตรการเพื่อการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการทิ้งสิ่งต่างๆ ลงสู่คลองแสนแสบ เพราะมีเพียงกรณีการทิ้งเท้าน้ำมันลงสู่แหล่งน้ำเท่านั้นที่กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น

³ เฟื่องอ้าง, น. 252.

อย่างไรก็ดี กรณีการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากผู้กระทำการโดยฝ่าฝืน มาตรา 119 แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย ผู้เสียหายที่เป็นประชาชนทั่วไปสามารถอ้าง มาตรา 96 แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อฟ้องร้องให้ผู้ครอบครองแหล่งมลพิษต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายที่เกิดขึ้นได้ เช่น กรณีที่มีผู้ทิ้งเทสิ่งปฏิกูลลงสู่คลองแสนแสบ และก่อให้เกิดประชาชนที่อาศัยอยู่ริมคลองเกิดการเจ็บป่วย อันถือว่าการแพร่กระจายของมลพิษที่ทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายต่อสุขภาพอนามัย ดังนี้ ประชาชนซึ่งได้รับอันตรายต่อสุขภาพอนามัย และถือว่าเป็นผู้เสียหายในกรณีดังกล่าวนี้ จะมีสิทธิฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนและค่าเสียหายตาม มาตรา 96 แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จากผู้ทิ้งเทสิ่งปฏิกูลลงสู่คลองแสนแสบ ซึ่งในกรณีนี้ก็คือฟ้องร้องเรียกค่ารักษาพยาบาลที่ผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะความเจ็บป่วยอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษ รวมถึงค่าขาดรายได้ในระหว่างที่ผู้เสียหายไม่อาจทำงานได้

อย่างไรก็ตาม กรณีที่ผู้เสียหายต้องการใช้สิทธิตาม มาตรา 96 ดังกล่าวเพื่อฟ้องร้องให้ผู้กระทำการฝ่าฝืน มาตรา 119 แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ผู้เสียหายในกรณีนี้จะต้องฟ้องร้องต่อศาลเป็นคดีเองต่างหาก ซึ่งผู้เสียหายต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการดำเนินคดีด้วยตนเอง เพราะเป็นกรณีที่ผู้เสียหายเป็นประชาชนทั่วไป ซึ่งมีความแตกต่างจากกรณีการฟ้องร้องเรียกค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษ หรือขอใช้ค่าเสียหายโดยอ้างมาตรา 119 หรือ มาตรา 119 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย ซึ่งกำหนดให้กรมเจ้าท่าเท่านั้นที่ถือเป็นผู้เสียหายและสามารถใช้สิทธิในการฟ้องร้องดังกล่าว ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากการที่กรมเจ้าท่าเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการควบคุมดูแลแม่น้ำลำคลองที่เป็นทางสัญจรของประชาชน ตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย จึงน่าจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายฉบับนี้มากกว่าประชาชนโดยทั่วไป

4.2.5 ปัญหาอื่นๆ

พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 มีมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการป้องกันปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้นในที่จับสัตว์น้ำ ซึ่งมีความหมายรวมถึงคลองแสนแสบ ตามมาตรา 19 เช่น ห้ามทิ้งวัตถุมิพิษลงไปในคลองแสนแสบ หรือห้ามเปื้อนเมาสัตว์น้ำในคลองแสนแสบ หรือห้าม

กระทำให้สิ่งใดลงไปไหลลงแอ่งในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำหรือทำให้เกิดมลพิษแก่ลำคลอง อย่างไรก็ตาม การกระทำที่ก่อให้เกิดมลพิษซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา 19 ดังกล่าวนี้น่าจะเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่จับสัตว์น้ำในระดับที่พอสมควร ถึงจะถือได้ว่าเป็นการทำให้เกิดมลพิษตามมาตรา 19 ทั้งนี้ หากตีความว่า การกระทำที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อที่จับสัตว์น้ำแม้เพียงเล็กน้อยก็เป็นความผิดตามมาตรา 19 ก็เกิดปัญหาในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวนี้ เช่น กรณีที่โรงงานได้จัดให้มีการระบายน้ำทิ้งอย่างถูกต้องตามมาตรฐานของพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 แล้ว แต่ยังถือว่าการระบายน้ำดังกล่าวเป็นความผิดตามมาตรา 19 แห่ง พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ได้ ซึ่งหากตีความกฎหมายอย่างเข้มงวดเช่นนี้ ก็จะเป็นการตีความที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม⁴ ดังนั้นถือว่าการนำพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 มาใช้เพื่อการป้องกันปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้นในคลองแสนแสบ ยังมีปัญหาการตีความกฎหมาย ซึ่งมีผลต่อการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ หรืออาจกล่าวได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังมีปัญหาในด้านความไม่ชัดเจนของบทบัญญัตินั่นเอง

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มีมาตรการทางกฎหมายที่ใช้เพื่อการควบคุมปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้นในคลองแสนแสบ คือ การให้อำนาจรัฐมนตรีกำหนดมาตรฐานการระบายน้ำทิ้งจากอาคาร ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 44 ซึ่งออกตามความในมาตรา 5(3) และ มาตรา 8 (6) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เพื่อกำหนดมาตรฐานการระบายน้ำทิ้งจากอาคารบางประเภท ซึ่งตามบทบัญญัติแห่งกฎกระทรวงฉบับนี้ มิได้มีการพิจารณาความสามารถของแหล่งรองรับน้ำทิ้งมาเป็นปัจจัยในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งจากอาคารแต่อย่างใด และได้กำหนดวิธีการกำจัดน้ำทิ้งจากอาคารไว้โดยเฉพาะอย่างชัดเจน เพียงแต่กำหนดว่าการดำเนินการกำจัดน้ำทิ้งจะต้องเหมาะสมกับสภาพของอาคารและไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น หรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเท่านั้น ดังนี้ จึงถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎกระทรวงดังกล่าวนี้มีปัญหาในด้านความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติทางกฎหมาย ซึ่งไม่ได้กำหนดรายละเอียดที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ อันเป็นอุปสรรคในการนำบทบัญญัตินี้ไปใช้บังคับเพื่อการควบคุมมาตรฐานน้ำทิ้งจากโรงงานที่เกิดขึ้นในคลองแสนแสบอย่างเป็นรูปธรรม

⁴ เฟิงอ้าง, น. 258.

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 มีมาตรการทางกฎหมายที่สามารถนำมาใช้เพื่อการควบคุมปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้นในคลองแสนแสบ ได้แก่ มาตรา 6 และ มาตรา 8 โดยกำหนดให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ในการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ สำหรับการตั้งและการประกอบกิจการโรงงาน อันรวมถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการระบายน้ำทิ้งจากโรงงาน ซึ่งต่อมาได้มีการอาศัยอำนาจตามกฎหมายกระทรวงดังกล่าวในการออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมเพื่อกำหนดคุณลักษณะของน้ำทิ้งที่ระบายออกจากโรงงาน อย่างไรก็ตามประกาศกระทรวงดังกล่าวได้อนุญาตให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีอำนาจปรับเปลี่ยนค่ามาตรฐานดังกล่าวให้แตกต่างไปจากประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมได้ โดยมีได้พิจารณาความสามารถของแหล่งรองรับน้ำทิ้ง จึงทำให้การออกประกาศดังกล่าวมีลักษณะเป็นการผ่อนปรนให้โรงงานบางประเภทสามารถระบายน้ำทิ้งที่มีมาตรฐานต่ำกว่ามาตรฐานปกติลงสู่แหล่งน้ำได้ ดังนั้นจึงถือได้ว่าปัญหาด้านกฎหมายของพระราชบัญญัติโรงงาน คือ การไม่ได้เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองแหล่งรองรับน้ำทิ้งจากโรงงานแต่อย่างใด

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 มีมาตรการทางกฎหมายที่สามารถนำมาใช้เพื่อกำหนดให้แหล่งกำเนิดน้ำเสียต่างๆ ต้องบำบัดน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดและตรวจสอบคุณภาพก่อนระบายลงสู่คลองแสนแสบในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเป็นไปตามกำหนดหลักเกณฑ์ของมาตรา 69⁵ มาตรา 70⁶ มาตรา 71⁷ และมาตรา 80⁸ ของพระราชบัญญัตินี้กล่าวว่า ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดน้ำเสียดังกล่าวไม่สามารถบำบัดน้ำเสียได้เอง ก็ต้องมีหน้าที่จัดส่งน้ำเสียที่เกิดจากการดำเนินกิจการของตนไปทำการบำบัดหรือกำจัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่มีอยู่ภายในเขตท้องที่นั้น และมีหน้าที่ต้องเสียค่าบริการตาม

⁵ มาตรา 69 แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

⁶ มาตรา 70 แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

⁷ มาตรา 71 แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

⁸ มาตรา 80 แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในกรณีนี้ ได้แก่ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การจัดเก็บค่าธรรมเนียมบำบัดน้ำเสีย พ.ศ. 2547 ซึ่งอาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 97 และ มาตรา 114 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528⁹ ทั้งนี้ ข้อ 5 ของข้อบัญญัติดังกล่าว กำหนดว่าในกรณีที่กรุงเทพมหานคร จัดทำท่อรวบรวมน้ำเสียและระบบบำบัดน้ำเสียรวมในเขตพื้นที่ใดแล้ว ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครประกาศให้พื้นที่ดังกล่าว เป็นพื้นที่ที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดน้ำเสียต้องชำระค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ อัตราค่าธรรมเนียมจะต้องคิดตาม ข้อ 6 แห่ง ข้อบัญญัติดังกล่าว โดยคำนวณตามอัตราจำนวนน้ำประปา หรือน้ำบาดาล หรือน้ำจากแหล่งอื่นที่ใช้ในแหล่งกำเนิดน้ำเสียนั้น ซึ่งจากการศึกษา ผู้เขียน พบว่าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครไม่เคยประกาศให้พื้นที่บริเวณคลองแสนแสบ เป็นพื้นที่ที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดน้ำเสียต้องชำระค่าธรรมเนียม และระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่รองรับน้ำเสียจากบ้านเรือนของชุมชนที่อาศัยริมคลองแสนแสบมีเพียง 3 กิโลเมตรจากท่าเรือประตูน้ำเท่านั้น¹⁰ ดังนั้น ในปัจจุบันนี้จึงยังไม่มี การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการบำบัดน้ำเสียจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดน้ำเสียที่ระบายลงสู่คลองแสนแสบแต่อย่างใด ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาการไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่รับผิดชอบไม่ใช้อำนาจตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ทั้งนี้ ปัญหาในช่วงต้นน่าจะมีสาเหตุสำคัญมาจากการที่กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษชนิดหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นราชการส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ซึ่งมาตรา 28 ของกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้กรุงเทพมหานครมีหน้าที่ต่างๆ รวมไปถึงการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ตลอดจนการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ อย่างไรก็ตาม การเรียกเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียโดยกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็อาจก่อให้เกิดการได้เปรียบและเสียเปรียบทางการเมืองในการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นครั้งต่อไป

⁹ พระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528, สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, <http://web.krisdika.go.th>, 1 ธันวาคม 2552.

¹⁰ สัมภาษณ์ คุณศิริลักษณ์ ลีระศิริ นักวิชาการสุขาภิบาล 7 หัวหน้ากลุ่มงานระบบข้อมูลและบริหารจัดการเก็บค่าธรรมเนียม สำนักงานจัดการคุณภาพน้ำ สำนักงานการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร, วันที่ 14 กันยายน 2552.

เพราะหากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีนโยบายให้เรียกเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียจากประชาชนหรือสถานประกอบการต่างๆ ก็อาจทำให้นักการเมืองฝ่ายตรงข้ามฉวยโอกาสหาเสียงในแง่ที่ว่า หากตนได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจะไม่เรียกเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย¹¹

¹¹ รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น, กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, น.115.